

Datum

Yttrande

Adress
205 80 Malmö

Diarienummer
FSN-2022-80

Till
Kommunfullmäktige

**Remiss angående Motion av Lars-Johan Hallgren (SD) om att beställa en rapport för att belysa rådande tystnadskultur och kriminellas inflytande inom kommunens verksamheter
STK-2021-1309**

Funktionsstödsnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden ser allvarligt på den problematik och de utmaningar som motionärerna lyfter men föreslår, med hänvisning till det som framgår av yttrandet, att kommunfullmäktige inte ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att beställa en sådan rapport som föreslås i motionen.

Yttrande

Den rapport¹ som motionärerna hänvisar till (hädanefter ”rapporten”) har ett huvudsakligt fokus på insatser som i Malmö stad ligger inom arbetsmarknads- och socialförvaltningens (ASF) verksamhetsområde. Verksamhetsområden såsom försörjningsstöd, omhändertagande av barn etcetera har stor betydelse på den enskildes livssituation och ekonomi och innebär enligt rapporten en särskilt stor risk för otillåten påverkan på medarbetare. Funktionsstödsnämndens insatser har också stor påverkan på den enskildes situation (och medför därmed risk för påverkansförsök) men i rapporten lyfts huvudsakligen insatser som arbetsmarknads- och socialförvaltningen ansvarar för.

Funktionsstödsnämnden ser allvarligt på de problem och utmaningar som motionärerna lyfter och anser att tystnadskultur och kriminell verksamhet är något som måste tas på allvar och ständigt motverkas. Funktionsstödsnämnden anser dock inte att kommunstyrelsen ska ges i uppdrag att beställa den typ av rapport som den Göteborg stad genomfört. Rapporten som Göteborgs stad har gjort är kvalitativ och syftet har inte varit att göra kvantitativa bedömningar av tystnadskulturen i Göteborgs stad. Syftet har i stället varit att lyfta anställdas (huvudsakligen inom de sociala områdets) upplevelser av tystnadskultur och otillåten påverkan. Det finns ingen anledning att tro att inte liknande utmaningar finns inom Malmö stads verksamheter. Motionärerna har själva föregått slutsatserna genom att namnge sin motion ”[...] beställa en rapport för att belysa rådande tystnadskultur”.

¹ Ekström, Anna. Finns det en tystnadskultur i Göteborgs stad?

Syftet med rapporten har inte heller varit att genomföra någon konsekvensanalys av de upplevelser och situationer som lyfts och har inte heller föreslagit några lösningar.

I stället för att upphandla en motsvarande rapport även för Malmö stad² förordnar funktionsstödsnämnden att staden ska fortsätta att stärka sitt arbete med att förebygga tystnads-kultur och minska kriminellas möjligheter att få inflytande över kommunala insatser och medel.

Exempel på insatser som syftar till att upptäcka och motverka tystnadskultur och kriminellas möjligheter att påverka eller utnyttja socialtjänsten. Dessa kan delas in i olika områden.

Ekonomi

- Att kommunövergripande följa upp arbetet med att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden. Detta görs i dagsläget bland annat via den handlingsplan med samman namn som senast lyftes i kommunstyrelsen i januari 2022. (STK-2019-1285)
- Att stärka nämndernas arbete med att motverka välfärdsfusk. Funktionsstödsförvaltningen har de senaste åren stärkt sitt interna arbete genom extra resurser, nya arbetssätt och IT-system för att upptäcka och utreda misstänkta felaktigheter (inom exempelvis personlig assistans). Det har även inrättats en särskild arbetsgrupp på funktionsstödsförvaltningen som har till uppdrag att utreda och förebygga misstänkt bidragsfusk.

Granskning och uppföljning

- Att granska och följa upp möjliga problemområden inom ramen för exempelvis intern kontroll, antingen som stadsövergripande granskningsråden eller nämnds specifika granskningar. Inför 2021 beslutades exempelvis om att kommungemensamt granska köp av upphandlade varor och tjänster utanför avtal. (STK-2020-1066).
- Att säkerställa att det finns tydliga riktlinjer och uppföljning av föreningar som mottar föreningsbidrag från nämnderna. Funktionsstödsnämndens riktlinjer (FSN-2018-40) följdes upp i augusti 2021 och krävställer att samtliga organisationer ska ta ställning för demokrati, verka för alla människor lika värde och ta avstånd från vådsbejakande uttryck och åsikter. Vidare deltar förvaltningen i ett stadsövergripande arbete med att upptäcka och förebygga dubbla eller felaktiga utbetalningar inom ramen för sitt årliga organisationsstöd.

² Göteborgs stad betalade 384 000 kronor exklusive moms för rapporten

En trygg organisation som stödjer medarbetaren

- Att informera och utbilda samtliga medarbetare om hur man lyfter avvikelser och missförhållanden. Detta kan exempelvis handla det lagstadgade kravet att rapportera missförhållanden inom ramen för lex Sarah eller genom att inrätta en visseblåsarfunktion på det sätt som kommunfullmäktige nyligen beslutat (STK-2019-543).
- Att arbeta för att säkerställa att olämpliga personer inte anställs genom en kvalitativ och transparent anställningsprocess. I december 2020 beslutade funktionsstödsnämnden även att införa krav på utdrag ur belastningsregistret för samtliga nyanställda i brukarnära verksamheter. (FSN-2020-745)
- Att utreda möjligheterna att på olika sätt utöka skyddet för utsatta yrkesgrupper, exempelvis inom myndighetsutövning. Exempel på detta är John Roslunds (M) motion om att undersöka möjligheterna att anonymisera socialsekreterarnas identitet (STK-2021-1562) och Justitiedepartementets betänkande om en skärpt syn på brott mot utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner. (SOU 2022:2 samt STK-2022-281).
- Att säkerställa att det finns lämpligt stöd till personal som polisanmäler händelser i verksamheten. Stödet på funktionsstödsförvaltningen ges primärt av ansvarig chef men man kan även vända sig till HR-avdelningen eller till förvaltningens jurist.
- Att säkerställa att det finns stödjande strukturer för medarbetare som utsatts för otillåten påverkan Detta kan exempelvis vara stöd från HR-avdelningen, företagshälsovården eller ansvarig chef.
- Att säkerställa att det finns ett stadsövergripande funktion med kompetens att hantera (och utbilda kring) situationer gällande säkerhet och beredskap och ge råd till förvaltningarna när det händelser uppstår i en verksamhet, för en enskild medarbetare eller en förtroendevald. Malmö stad organiserar i dagsläget detta via enheten för säkerhet och beredskap.

En hållbar och lärande organisation

- Att ha särskilda insatser för att skapa öppna, inkluderande och trygga arbetsplatser. Genom att skapa en inkluderande kultur och synliggöra normer hålls förvaltningens värdegrundsarbete levande och det gör det lättare att lyfta frågor som annars kan vara svåra att diskutera. På funktionsstödsförvaltningen finns en arbetsgrupp som heter ”Norma” som samordnar det normmedvetna arbetet i samråd med verksamheterna och stabsavdelningarna.
- Att bygga en hållbar organisation där enskilda medarbetare inte står ensamma i sina bedömningar eller beslutsfattande. På funktionsstödsförvaltningens myndighetsenhet finns exempelvis särskilda så kallade ”Förste biståndshandläggare”. Dessa ansvarar bland annat för att bistå med stöd till andra biståndshandläggare i komplexa ärenden och stödja vid introduktionen av nyanställda.
- Att fortsätta följa Göteborgs stad och deras åtgärder med anledning av rapporten. Ärendet planeras exempelvis att åter tas upp av kommunstyrelsen i Göteborgs stad den 27 april 2022.

Att tillsammans arbeta för att förebygga en tystnadskultur är ett långsiktigt arbete där tjänstepersoner och förtroendevalda politiker behöver arbeta tillsammans över tid och med tillitsbaserad styrning. Genom att fokusera på lösningar i nära dialog med verksamheten i stället för att enbart mäta och utvärdera densamma utifrån kvantitativa data (exempelvis antal avvikelser eller arbetsmiljötillbud) kan staden tillsammans motverka en tystnadskultur och skapa fokus på kärnverksamheten.

Sammantagen bedömning

Sammanfattningsvis bedömer funktionsstödsnämnden att motionen lyfter ett antal allvarliga omständigheter och situationer. Samtidigt menar nämnden att det inte finns ett behov av att upphandla en extern rapport eftersom det redan pågår ett omfattande arbete som rör områden som angränsar till motionens innehåll, både i staden generellt och nämnden specifikt.

Mot bakgrund av detta föreslår nämnden kommunfullmäktige att avslå motionen.

Ordförande

.....
Roko Kursar (L)
.....

Nämndsekreterare

.....
Jesper Salö
.....

Stefan Claesson (SD) och Jeanette Persson (SD) reserverar sig mot beslutet.
(Muntlig reservation)